MODULEBESCHRIJVING

Kritisch denken in tijden van AI: zelf blijven oordelen

Adaptieve module | ~20 min

Artificiële intelligentie (AI) antwoordt binnen enkele seconden, en recent onderzoek (Swiss Business School, Microsoft Research) laat zien wat die snelheid kost: hoe meer medewerkers erop leunen, hoe minder ze zelf kritisch nadenken (“cognitief uitbesteden”). Deze module pakt het onderwerp andersom aan: wat beschermt, is niet wantrouwen tegenover de machine, maar zelfvertrouwen. De module biedt concrete formuleringen om van AI een kritische partner te maken en laat met het voorbeeld van Kodak zien dat luisteren naar kritische stemmen het hele team aangaat.

LEERDOELEN

01 Cognitief uitbesteden begrijpen: wat intensief AI-gebruik met ons kritisch denken doet.

02 Steunen op wat uw oordeelsvermogen echt beschermt: zelfvertrouwen, niet wantrouwen tegenover de machine.

03 Van AI een kritische partner maken, met formuleringen die standpunten verbreden in plaats van bevestigen.

04 Kritisch denken tot een kracht van het team maken: bezwaren verwelkomen als een geschenk en luisteren naar wie waarschuwt.

DOELGROEP

Professionals die AI gebruiken om te analyseren en te beslissen, en zelf willen blijven oordelen.

- **Voorkennis:** geen

VERLOOP VAN DE MODULE

Zelfstandig, met oefeningen die zich aanpassen aan de deelnemer.

1. **Zelfscan**: op 9 dimensies, om de eigen werkwijze in kaart te brengen en gericht te oefenen.
2. **Video van een expert**: van 10 minuten, met 3 denkpauzes.
3. **Praktijksituaties**: 2 eerste situaties, gekozen op basis van de zelfscan, daarna 16 optionele situaties. Bij elk antwoord volgt feedback: het effect ervan en een tip om verder te komen.
4. **Voornemen met datum**: een actie om uit te proberen, door de deelnemer zelf geformuleerd of gekozen uit de voorstellen.
5. **Samenvattingskaart om te downloaden**: kernpunten, vragen, voornemen, persoonlijke notities en checklists.

EEN VOORBEELD UIT DE PRAKTIJKSITUATIES

Pascale, technicus, weet dat een klant de verstevigde pallet nodig heeft om cement te vervoeren. De AI-assistent, die het antwoord moet opstellen, beweert stellig dat het standaardmodel volstaat, en noemt twee redenen waar Pascale niet aan had gedacht. De klant wacht met bestellen. Wat moet Pascale doen?

TOETSING EN AFRONDING

Drempel: 80%

De score houdt rekening met de antwoorden in de praktijksituaties, het geformuleerde voornemen en, waar van toepassing, aanvullende leeractiviteiten. Voor afronding zijn een voornemen en een score van minstens 80% nodig.

METHODEN & MODELLEN

- Cognitieve ontlasting (cognitive offloading) – Michael Gerlich, Swiss Business School (2025)
- Kritisch denken met 3 vragen die uw blik verbreden – Afthonios-methode
- Algoritmische echokamer en bevestigingsbias – verwant aan de filterbubbels van Eli Pariser (2011)

BRONNEN & REFERENTIES

- Microsoft Research – Lee et al., “The Impact of Generative AI on Critical Thinking” (CHI 2025): vertrouwen in de antwoorden van AI vermindert kritisch denken
- Harvard Business Review – AI als versterker van bestaande biases en de algoritmische echokamer
- Michael Gerlich, Swiss Business School – “AI Tools in Society” (tijdschrift Societies, 2025): sterke negatieve correlatie tussen AI-gebruik en kritisch denken
- Paul C. Nutt, “Why Decisions Fail” (2002): van ruim 400 onderzochte beslissingen van bestuurders mislukt ongeveer de helft, onder meer omdat de beslissers hun oplossing opleggen zonder de bezwaren of de belangen van de betrokken partijen te onderzoeken

- Een module van Afthonios.com.
- Inhoud gecontroleerd op 11 september 2026